

ΜΚΟ PRAKSIS

(Προγράμματα Ανάπτυξης Κοινωνικής
Στήριξης & Ιατρικής Συνεργασίας)

“Φυλάκιση. Μετά, τι? ”

Μαρία Μουδάτσου

Δικαστική Ψυχολόγος
Διευθύντρια Επικοινωνίας
& Ανεύρεσης Πόρων PRAKSIS
+302105205200 & +306982212158
m.moudatsou@praksis.gr

Κατερίνα Παπανδρέου

Ψυχολόγος
Συντονίστρια Υποδοχής
Αποφυλακισμένων PRAKSIS
+302108213704
k.papandreou@praksis.gr

Πλάνο παρουσίασης

- ❖ Παρέμβαση στις φυλακές
- ❖ Υποδοχή αποφυλακισμένων
- ❖ Κατάσταση
- ❖ Θέματα προς σχολιασμό

PRAKSIS

- Ανεξάρτητη, μη κερδοσκοπική, Μη Κυβερνητική Οργάνωση
 - Βασικός της σκοπός η εξάλειψη του κοινωνικού αποκλεισμού και η στήριξη ευπαθών κοινωνικά ομάδων μέσω παροχής ιατρικών, νομικών – συμβουλευτικών και ψυχοκοινωνικών υπηρεσιών.
- Φιλοσοφία: Ολιστικό μοντέλο παρέμβασης με στόχο την ενδυνάμωση, την στήριξη και την επανένταξη των κοινωνικοοικονομικά αποκλεισμένων ατόμων, ομάδων, κοινοτήτων.
- Ανεξάρτητα από πολιτικές, κοινωνικές, φυλετικές, θρησκευτικές ή άλλες πεποιθήσεις.

ΔΟΜΕΣ

- Πολυϊατρεία (Αθήνα – Θεσσαλονίκη)
- Κοινωνική Κατοικία (Αθήνα – Θεσσαλονίκη)
- Κέντρα Ημερήσιας Υποδοχής Αστέγων (Αθήνα- Πειραιάς)
- Κέντρο Ημέρας Ασυνόδευτων Ανήλικων (Πάτρα)
- Κινητή Μονάδα για HIV και Ηπατ C
- Διαμερίσματα Φιλοξενίας Αιτούντων άσυλο (Αττική – Κεντρική Μακεδονία - Λέσβος)
- Κινητές Μονάδες στα σύνορα

ΕΞΥΠΗΡΕΤΟΥΜΕΝΟΙ

- Έλληνες άστεγοι – άποροι – ανασφάλιστοι
- Οικονομικοί μετανάστες
- Αιτούντες άσυλο – Πρόσφυγες
- Εκτός νομικού πλαισίου
- Θύματα trafficking
- Παιδιά του δρόμου
- HIV/AIDS οροθετικοί ή PLWA
- Καρτούμενοι/ Αποφυλακισμένοι
- Ελληνικές οικογένειες που βρίσκονται σε ανάγκη λόγω της οικονομικής κρίσης
- Και οποιοσδήποτε άνθρωπος βιώνει οικονομικό ή κοινωνικό αποκλεισμό

Η δράση μας

- ❑ Η Praksis προσπαθεί να παρεμβαίνει τόσο μέσα στα καταστήματα κράτησης όσο και έξω από αυτά, με στόχο την ομαλή (επαν)ένταξη των αποφυλακισμένων
- ❑ Παρελθόν: Προγράμματα Ολοκληρωμένης Παρέμβασης (Γυναικείες Φυλακές Κορυδαλλού, Κλειστή Φυλακή Χαλκίδας)
- ❑ Στην παρούσα χρονική περίοδο:
 - Υποδοχή Αποφυλακισμένων
 - Παρέμβαση στις Γυναικείες Φυλακές/ οροθετικές κρατούμενες
- ❑ καθώς και στην άρση του κοινωνικού στίγματος που συνοδεύει τα άτομα αυτά, τα οποία βγαίνοντας από την φυλακή, τοποθετούνται στις περισσότερες περιπτώσεις στο περιθώριο της κοινωνίας..

Κέντρο Υποδοχής Αποφυλακισμένων (Αθήνα)

- (επαν)ένταξη αποφυλακισμένων ανδρών και γυναικών
- οι υπηρεσίες του κέντρου συνοπτικά αφορούν σε:
 - ιατροφαρμακευτική περίθαλψη
 - ψυχοκοινωνική στήριξη ατόμων
 - νομική συμβουλευτική
 - εργασιακή συμβουλευτική
 - υποστήριξη στις οικογένειές τους
- μέγεθος αιτημάτων: πολυποίκιλος
- αυξημένες ανάγκες - δύσκολη μεταβατική περίοδος της αποφυλάκισης
- αποφυλακισμένοι αλλοδαποί - ανύπαρκτη μέριμνα
- δεν παρέχεται διεύρυνση εναλλακτικών μορφών συμπεριφοράς κατά τη διάρκεια της κράτησης, αλλά περιορισμός μέχρι και την απέλασή τους από τη χώρα

Συνήθη Αιτήματα

- Εργασιακά
- Ιατρικά
- Οικονομική ενίσχυση/ μέσω συγκεκριμένου προγράμματος
- Στέγαση
- Παρέμβαση για την ενημέρωση κάποιας διαδικασίας από τρίτο (βλ. ΟΑΕΔ, διαδικασία για επίδομα κλπ., εφορία κλπ.)
- Νομικά

Συνήθη Αιτήματα εργασιακά/ στέγαση/ ιατρικά

❑ η αναζήτηση εργασίας

Η αναζήτηση εργασίας είναι το σημαντικότερο αίτημα, το οποίο προκύπτει και ουσιαστικά αποτελεί και το πρώτο βήμα, προκειμένου να επανενταχθούν και να μπορέσουν να διεκδικήσουν μια δεύτερη ευκαιρία.

❑ η παροχή στέγης (με εξαίρεση το πρόγραμμα της Επανόδου) ..

Περίπτωση: αλλοδαπός-οροθετικός-χρήστης-αποφυλακισμένος???

❑ ιατρικά προβλήματα

Στον τομέα της υγείας είναι συνηθισμένο το φαινόμενο να αντιμετωπίζουν προβλήματα υγείας, ανάγκη για συγκεκριμένες ιατρικές εξετάσεις, φαρμακευτική αγωγή/ δεν έχουν ασφάλεια..

Συνήθη Αιτήματα ημεδαποί vs. αλλοδαποί

❑ Για τους Έλληνες αποφυλακισμένους =>

οι συνθήκες βγαίνοντας από τη φυλακή είναι λίγο καλύτερες, δεδομένου ότι υπάρχουν παροχές και επιδόματα που μπορούν να τους στηρίξουν για ένα χρονικό διάστημα μέχρι να μπορέσουν να ανασυνταχθούν και να ξαναπάρουν τη ζωή τους στα χέρια τους.

❑ Για τους αλλοδαπούς αποφυλακισμένους =>

ειδικότερα, εκείνους που προέρχονται από χώρες όπως το Αφγανιστάν, το Ιράν ή κάποια αφρικανική χώρα τα πράγματα είναι δυσκολότερα διότι με τη φυλάκιση στερούνται το δελτίο αιτήσαντος ασύλου (αν είχαν) και στη συνέχεια, μετά την αποφυλάκιση είναι αρκετά δύσκολο να το ανανεώσουν, ενώ σε αρκετές περιπτώσεις, ανάλογα με το αδίκημα που διέπραξαν, μπορεί να μην δικαιούνται καν να προχωρήσουν στην αρχική του έκδοση ή στην ανανέωση του.

Συνήθη Αιτήματα διευθέτησης ζητημάτων & επικοινωνίας...

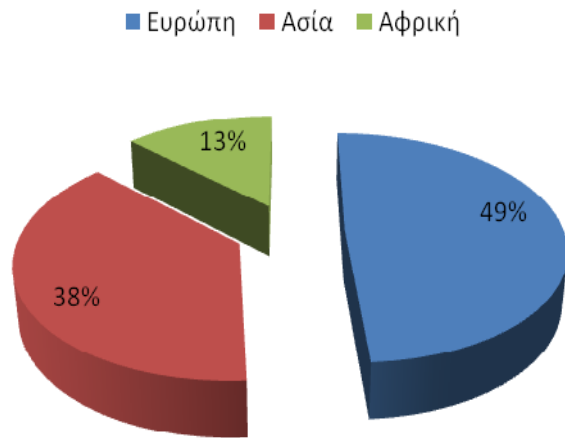
- ❑ Πολύ συνηθισμένο επίσης, είναι το γεγονός πως ζητούν την συνδρομή μας, προκειμένου να διευθετηθούν ορισμένα ζητήματα που τους απασχολούν και αφορούν επαφές και συνεργασία με φορείς, όπως είναι η εφορία, ο ΟΑΕΔ είτε η Πρόνοια.
- ❑ Αναφέρεται από τις εμπειρίες τους ότι δυσκολεύονται στην συγκέντρωση της πληροφορίας, ενώ αρκετές φορές υπάρχει παραπληροφόρηση αναφορικά με τα δικαιώματά τους και τον τρόπο με τον οποίο μπορούν να τα διεκδικήσουν.

Συνήθη Αιτήματα ψυχολογική στήριξη

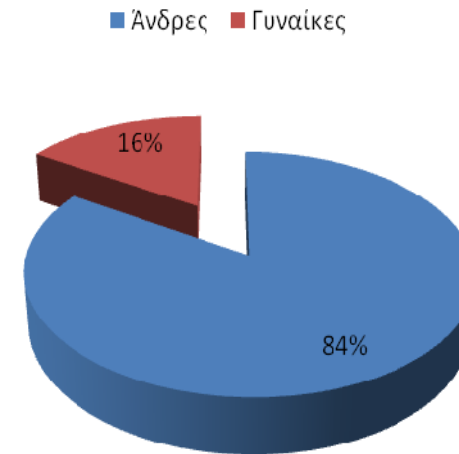
- ❑ Στην προσπάθεια της επανένταξης των αποφυλακισμένων είναι πολύ σημαντική η ύπαρξη υποστηρικτικού δικτύου, το οποίο τους εξασφαλίζει στήριξη τόσο σε υλικό όσο και σε συναισθηματικό επίπεδο.
- ❑ Αξίζει να σημειωθεί πως οι άνθρωποι που δεν έχουν υποστηρικτικό δίκτυο εκφράζουν πολύ συχνά την ανάγκη για ψυχολογική υποστήριξη ως ένα από τα βασικά αιτήματα τους σε αντίθεση με εκείνους που αναφέρουν πως λαμβάνουν οποιουδήποτε είδους στήριξη από το περιβάλλον τους.

Στατιστικά στοιχεία

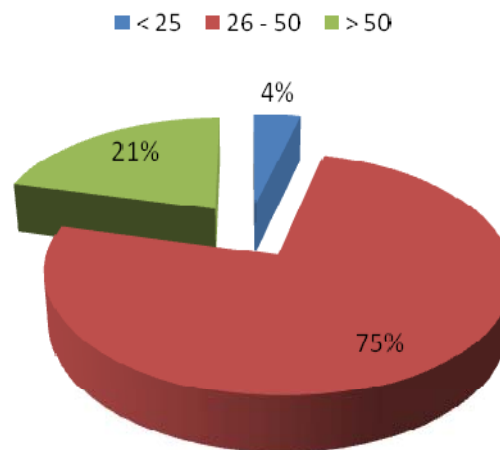
Χώρες Προέλευσης Εξυπηρετούμενων

Φύλο Εξυπηρετούμενων

Ηλικιακή κατανομή εξυπηρετούμενων

Παρέμβαση στις Γυναικείες Φυλακές

Υγειονομική Διάταξη περί έλεγχου των λοιμωδών νοσημάτων Αριθ. Γ.Υ. 39α Αρ. Φύλλου 1002 /2-4-2012

- ΤΟ ΧΡΟΝΙΚΟ (Άνοιξη 2012);
- ❑ Έναρξη συλλήψεων γυναικών - χρήστριες ουσιών
- ❑ Μεταφορά τους στην αστυνομία με πρόφαση την εξακρίβωση στοιχείων και εξέταση για HIV με συνοπτικές διαδικασίες (χωρίς ενημέρωση, συγκατάθεση, επιβεβαίωση, συμβουλευτική πριν και μετά) από το ΚΕΕΛΠΝΟ
- ❑ Απαγγελία κατηγορίας σε όσες ανεδείχθησαν οροθετικές για βαριά σκοπούμενη σωματική βλάβη
- ❑ Συνολικά προφυλακίζονται περίπου 32 γυναίκες
- ❑ Ανάρτηση των φωτογραφιών και των πλήρων στοιχείων τους στην ιστοσελίδα της Αστυνομίας

ΣΗΜΕΙΩΣΗ: Οι περισσότερες από αυτές κατά την απαγγελία των κατηγοριών και την υπογραφή βρίσκονταν σε στερητικό σύνδρομο

Παρέμβαση στις Γυναικείες Φυλακές

- ΟΙ ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ:

- ❑ Εντονότερες διαμαρτυρίες από ΜΚΟ, Φορείς απεξάρτησης, Φορείς Προάσπισης των Ανθρώπινων Δικαιωμάτων στην Ελλάδα αλλά και διεθνώς (ECDC, FRA κ.α.)
- ❑ Κατάθεση μήνυσης από 4 ΜΚΟ (PRAKSIS, Κέντρο Ζωής, Θετική Φωνή, Act Up)
- ❑ Η PRAKSIS επισκέφθηκε τις κρατούμενες στην ΓΑΔΑ από την πρώτη ημέρα και από τον Ιούλιο έχει εβδομαδιαίες επισκέψεις στις φυλακές
- ❑ Πρόκληση πανικού στο γενικό πληθυσμό μέσω των ΜΜΕ

(Αύξηση κλήσεων στην τηλ. Γραμμή της PRAKSIS από ανθρώπους που είχαν χρησιμοποιήσει τις υπηρεσίες εκδιδόμενων γυναικών)

Σχολιασμός κατάστασης

- ❑ Το 75% των οροθετικών γυναικών είναι Ελληνίδες
- ❑ Το 80% των γυναικών δεν εκδίδονταν κατά τη διάρκεια τις σύλληψής τους
- ❑ Καταπάτηση στοιχειωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και διαδικασιών
- ❑ Υπήρξαν κρατούμενες επί 2 ½ μήνες στην απομόνωση λόγω φυματίωσης χωρίς πρόσβαση σε νοσοκομείο
- ❑ Παραβιάστηκε κάθε ιατρική δεοντολογία, παραβίαση ευαίσθητων προσωπικών δεδομένων
- ❑ Παραβίαση της ίδιας της ελληνικής και ευρωπαϊκής νομοθεσίας
- ❑ Ποινικοποίηση της οροθετικότητας, αλλά και της χρήσης!
- ❑ Φυλάκιση δεκαεξάχρονης στις γυναικείες φυλακές
- ❑ Δύσκολη επικοινωνία με τις υπηρεσίες
- ❑ Δυσλειτουργία διαδικασιών στη φυλακή
- ❑ Καθαρό επικοινωνιακό / ρατσιστικό παιχνίδι / συνέχεια επιχειρήσεων σκούπα αστυνομίας
- Σημαντικό στοιχείο και απόδειξη της τραγικά λανθάνουσας διαδικασίας , στην παρούσα φάση: Αθώωση τριών εξ' αυτών.

Θέματα προς διαπραγμάτευση?

- Το ζήτημα της μεταχείρισης των κρατουμένων στις φυλακές της χώρας
- Ο **σεβασμός στην ανθρώπινη προσωπικότητα** και αξιοπρέπεια επιβάλλεται από τις θεμελιώδεις αρχές του πολιτισμού μας, από το Σύνταγμα και τις διεθνείς συμβάσεις και θα πρέπει να αποτελεί το βασικό άξονα για την κατάρτιση σχεδίου αντεγκληματικής πολιτικής (ντροπή οι πρόσφατες φωτογραφίες..!)
- Εντούτοις, αναφερόμενοι στο πλαίσιο, κατά το οποίο η σωφρονιστική πολιτική υφίσταται στην Ελλάδα, προκύπτουν σοβαρές ελλείψεις και αντιφάσεις, οι οποίες έχουν ως αποτέλεσμα την καταπάτηση των στοιχειωδών ανθρωπίνων δικαιωμάτων
- «Διαπραγμάτευση» δικαιωμάτων, όπως π.χ. Εκπαίδευση
- Διαπόμπευση και κατασταλτικός μηχανισμός με στόχο τη στιγματοποίηση συγκεκριμένων πληθυσμιακών ομάδων

Σε συνδυασμό με...

- ❑ Οικονομική κρίση
- ❑ Όχι ελκυστική ομάδα για υποστήριξη / ιδιωτική χρηματοδότηση
- ❑ Το φαινόμενο της υποτροπής δεν μπορεί παρά να είναι συνδεδεμένο με την ανυπαρξία δυνατοτήτων ή/ και διεύρυνσης οριζόντων

Κράτηση

- Καμμία ουσιαστική προετοιμασία και κανένα εφόδιο δεν παρέχεται στα άτομα που εκτίουν την ποινή τους
- Με την εξαίρεση ελαχίστων προγραμμάτων που υλοποιούνται στα καταστήματα κράτησης της χώρας δεν υπάρχει καμμία μέριμνα για παρέμβαση στον/ ην κρατούμενο/ η
- Επίσης, δεν υπάρχει έρευνα (να δώσει γνώση!) για διάφορα θέματα, όπως π.χ. σεξουαλική κακοποίηση..
- Αιτίες: πολλές!
- Υπερπληθυσμός καταστημάτων κράτησης
- Μικρός αριθμός προσωπικού
- Η απουσία αυστηρού πλαισίου ρόλων και αρμοδιοτήτων (ποιος διευθύνει/ αποφασίζει τελικά;)

Κράτηση

- Δεν είναι εφικτό να παρέχεται ουσιαστική παρέμβαση, όταν δεν υπάρχει μία συνέχεια στο χώρο
- Η έννοια της ολιστικής παρέμβασης δεν υφίσταται
- Προφανώς, τα όποια προγράμματα είναι θεμιτό και αναγκαίο να υπάρχουν – αλλά ποιος τα αξιολογεί;
- Στο όνομα της ασφάλειας: η λογική του «να μην διαταράσσεται η ισορροπία του χώρου» πολλές φορές κυριαρχεί
- Κατάρτιση του σωφρονιστικού προσωπικού των καταστημάτων σε συγκεκριμένα θέματα σχετιζόμενα με την ψυχολογία, αλλά και το χειρισμό των κρατουμένων
- Πολλές φορές υπάρχει έγκριση για ένα πρόγραμμα από π.χ. Υπουργείο Απασχόλησης, αλλά αδυναμία έγκρισης από Υπουργείο Δικαιοσύνης

Αποφυλάκιση

- Όταν η προετοιμασία δεν ξεκινάει από την κράτηση, γίνεται ακόμα πιο δύσκολη η παρέμβαση στην αποφυλάκιση...
- Τα προγράμματα που υπάρχουν στην Ελλάδα είναι λίγα και οι δυνατότητές τους περιορισμένες αναλογικά με τις ανάγκες των ατόμων που αποφυλακίζονται, αλλά και τις δυνατότητες από το «κράτος πρόνοιας»..;
- Εδώ έρχονται οι ΜΚΟ να συνεισφέρουν, αλλά πώς..;
- Ζητήματα όπως στέγαση και εργασία αποτελούν προβληματικά σημεία στη χώρα μας – ειδικά τώρα.
Ερώτημα: Λες σε ένα πιθανό εργοδότη όταν παραπέμπεις ένα περιστατικό σου ότι είναι πρώην κρατούμενος; (!)
- Το αποφυλακιστήριο, το ποινικό μητρώο, η απέλαση και άλλοι αντιφατικοί (με το ζητούμενο της κοινωνικής ενσωμάτωσης) θεσμοί κρατούν τους αποφυλακισμένους και μετά την ποινή τους... «φυλακισμένους;; »

Προτάσεις

- Προώθηση των εναλλακτικών μορφών κράτησης/ όχι η φυλάκιση ως η μοναδική λύση
- Δυνατότητα παρέμβασης στα καταστήματα κράτησης ανεξάρτητων φορέων, χωρίς προειδοποίηση;
- Δυνατότητα υλοποίησης προγραμμάτων με στόχο την αξιοποίηση του «νεκρού χρόνου» μέσα στη φυλακή και διεύρυνση οριζόντων, π.χ. προγράμματα κατάρτισης
- Συνεχής εκπαίδευση σε όλο το σωφρονιστικό προσωπικό της χώρας μας, ως προς τη μεταχείριση κρατουμένων
- Χρηματοδότηση προγραμμάτων από τα αντίστοιχα Υπουργεία, για την υλοποίηση δράσεων σε φυλακές
- Προώθηση προγραμμάτων με στόχο συγκεκριμένα αδικήματα, όπως εγκλήματα κατά της γεννητήσιας ελευθερίας
- Διαφορετικότητα – λέξη/ έννοια προς συζήτηση μέσα στα σχολεία!

Προτάσεις

- Δημιουργία σχολείων σε όλα τα καταστήματα κράτησης
- Αύξηση του αριθμού του προσωπικού (επιστημονικού και σωφρονιστικού) και αναγκαστική παρακολούθηση εκπαιδεύσεων ανά τακτά χρονικά διαστήματα καθ' όλη τη διάρκεια της εργασίας τους
- Αποσυμφόρηση – όχι όμως με τη δημιουργία νέων φυλακών!
- Δυνατότητα εκπαίδευσης, δημιουργίας και εργασίας στα άτομα που βρίσκονται σε εγκλεισμό
- Παροχή κινήτρων σε εργοδοτικούς φορείς, προκειμένου στην πρόσληψη ατόμων που έχουν αποφυλακιστεί
- Δημιουργία ξενώνων για την πρώτη εγκατάσταση σε άτομα που δεν έχουν κανένα υποστηρικτικό περιβάλλον έξω
- Ουσιοεξαρτώμενοι σε καθεστώς απεξάρτησης και όχι εγκλεισμού
- Ψυχικά πάσχοντες - ανάλογη φροντίδα
- Οροθετικοί: δυνατότητα στήριξης/ Γυναίκες: όχι στην απομόνωση
- Αλλοδαποί: Η απέλαση σε άτομα που έχουν κρατηθεί για κακουργηματική πράξη και η αναστολή αυτής, καταλήγουν σε μία εξαρτητική κατάσταση από μαύρη εργασία...

Σας ευχαριστούμε πολύ !